

De verwondering in je leven

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek zondag 31 oktober 2021
Voorganger: **Bram Robbertsen**

Preek

Dienst 31 oktober 2021, voorganger: Bram Robbertsen

Psalm 8

De verwondering in je leven

“Het is het moment van de waarheid voor de wereld. De vraag die iedereen stelt is of we dit moment aangrijpen of laten lopen.”

De Britse premier Johnson sprak als gastheer duidelijke taal voor aanvang van de klimaatop in Glasgow vandaag. De laatste klimaatrapporten laten zien wat we eigenlijk al wisten, het gaat in rap tempo de verkeerde kant op met de aarde.

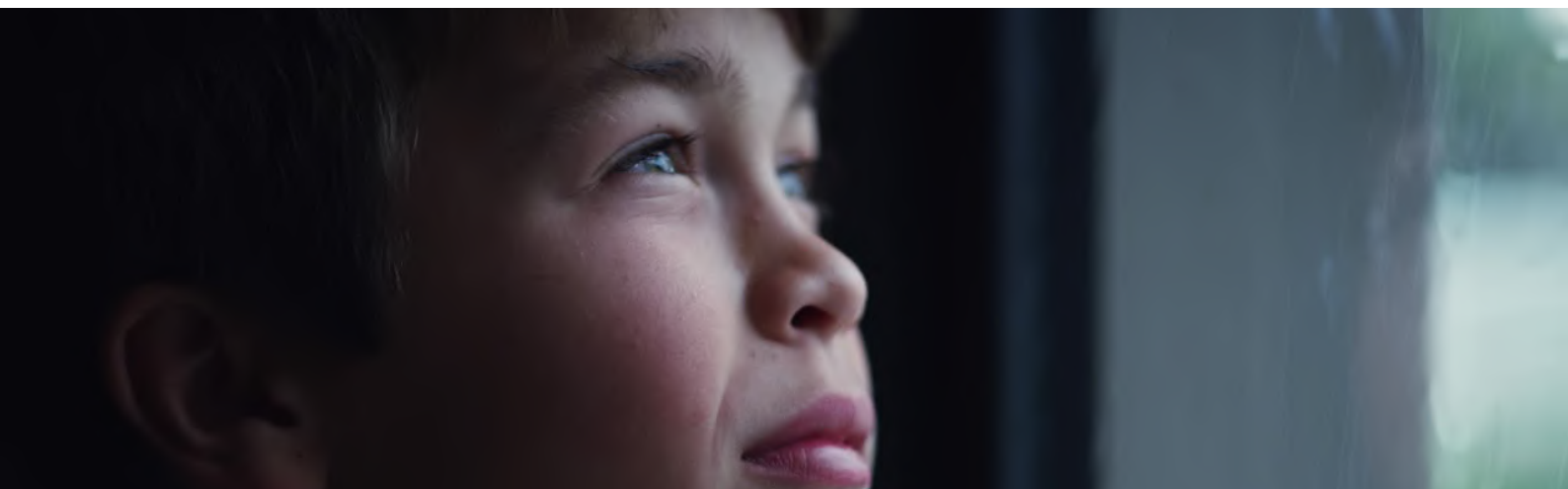
Wat kun je zelf doen? Pim Nusselder zei vanmorgen bij de NOS dit: minder vlees eten, zonnepanelen, geen vliegvakanties meer. We weten allemaal dat dit goed is voor de aarde, maar toch was het in de herfstvakantie weer ongelofelijk druk op Schiphol. Blijkbaar is de praktijk weerbarstig.

Het lijkt erop dat waarschuwen voor een nog grotere klimaatcrisis weinig effect heeft op ons. Zou het ook anders kunnen? Dat we niet langer handelen vanuit angst en de dreiging van een catastrofale natuurramp, maar vanuit de verwondering in je leven.

In de protestantse kerken is het vandaag ook ‘Hervormingsdag’. Misschien ben je het van huis uit gewend om hier bij stil te staan in de kerk, mogelijk is het helemaal nieuw voor je. Kort door de bocht komt het erop neer dat in de 16e eeuw een aantal leiders in de kerk vond dat het niet de goede kant op ging met de kerk. We dreigden onze vrijheid als christenen kwijt te raken. Om God, om Jezus, niet uit het oog te verliezen moest de kerk terug naar de basis, naar de Bijbel. De Bijbel vertelt ons over het wonder waarvan we leven. Als de Bijbel de basis is voor het geloof dan ga je anders kijken naar de natuur om je heen. Je leert God, je leert Jezus kennen door de verhalen in de Bijbel. Door ons consumentisme raken we God, en daarmee onze vrijheid, kwijt. De gevolgen daarvan zien we om ons heen in de natuur.

Hoe kunnen we weer vanuit de verwondering leven? Hoe krijgen we weer oog voor de bloemen op het veld, de vissen in de zee, de dieren op het land en de vogels in de lucht? Daarover gaat het in Psalm 8. Over de verwondering in je leven.

Laten we Psalm 8 lezen.

Lieve mensen,

De sterren vertellen ons een verhaal. Welk verhaal is natuurlijk de spannende vraag. Je hebt vast eens in het donker onder een heldere sterrenhemel gestaan. Hoe langer je naar boven tuurt, hoe meer sterren je telt. Bij ons in Rotterdam valt dat niet mee door al het strooilicht. Maar als je in het noorden van Nederland naar boven kijkt, gaat er een wereld voor je open. Een wereld die oneindig veel groter is dan onze dagelijkse werkelijkheid. Misschien herken je het wel van je vakantie in het buitenland. Je klapt op een warme avond je ligstoel uit en gaat languit op je rug liggen. Je kijkt omhoog en tuurt naar de hemel. Flonkerende sterren dansen voor je ogen. Steeds meer, totdat je beeld gevuld is met glinsterende lichtjes. Betooverend is dat.

David weet er alles van. Als schaapherder overnacht hij vaak met zijn schapen in het open veld. Regelmatig slaat hij zijn blik naar de hemel. Nooit raakt hij uitgedacht over de grootheid van God.

Misschien zijn wij het een beetje verleerd om naar de lichten aan de hemel te kijken. Wij worden meer in beslag genomen door het licht van onze beeldschermen. Daarmee missen we iets wezenlijks, denk ik. Want door het licht van onze beeldschermen wordt onze wereld niet groter. Wat we zien is meer van hetzelfde. Niets nieuws onder de zon. Daarom is het goed om - net als David - naar boven te kijken. Als je van perspectief wisselt zie je de dingen anders. Natuurlijk lukt het ons niet zoals David naar de sterrenhemel te kijken. Wij zijn een stukje onbevangingheid kwijtgeraakt. Dat hoeft niet erg te zijn, maar het is wel anders. Als wij een glinsterende ster zien dan weten we dat die lichtjaren van ons is verwijderd. Het kan zomaar zijn dat die ster er niet eens meer is. Wie weet is hij uitgedoofd. Toch zien we nog steeds zijn licht.

Intussen heeft de wetenschap ons veel geleerd over de sterren. Volgens geleerden is ons melkwegstelsel er maar eentje van de miljarden sterrenstelsels die er zijn. Het heelal is onvoorstelbaar groot. De wetenschap heeft ons veel gebracht. We weten meer over het ontstaan van de aarde, de ontwikkeling van soorten leven, dino's, vuurspuwende vulkanen en de onvoorstelbare hoeveelheid jaren die achter ons ligt. Hoe belangrijk de wetenschap ook is, met alleen de wetenschap red je het niet.

De Bijbel is dan ook geen wetenschappelijk boek, ook al is het heel nuttig om de Bijbel wetenschappelijk te bestuderen. De Bijbel is een geloofsboek vol getuigenissen over wie God is en wat hij doet. Geloof en wetenschap hebben elkaar nodig om volledig mens te zijn. Zonder vertrouwen in de wetenschap loop je het risico om fundamentalist te worden. Maar zonder geloof verschaalt je ziel. Je ziel verlangt naar voeding. Om bezielde mens te zijn heb je Psalm 8 nodig.

Psalm 8 is een psalm die jubelt over de Schepper van hemel en aarde. Deze God heeft de miljarden sterrenstelsels in zijn vingers. Deze God ziet mij, klein mensje op planeet aarde, niet over het hoofd. Hij kent mij, beter dan ik mijzelf ooit ken. Als ik daar diep over nadenk dan begint het te draaien in mijn hoofd. Dit is zo groot dat ik me er geen enkele voorstelling van kan maken. Het kan je verwonderen dat God jou op het oog heeft als klein mensje in dat oneindige heelal. Maar je kunt er ook door gaan twijfelen. Je kunt zo overmand worden door vragen dat je jezelf afvraagt: ziet God mij wel in dat oneindige heelal?

Ik moet denken aan het verhaal dat ik hoorde bij de podcast Eerst Dit. Het is het verhaal van een vrouw die eens aan een astronoom vroeg: "Als onze wereld zo klein is, en het heelal zó groot, hoe kunnen we dan geloven dat God echt om ons geeft?" En dit was het antwoord van de astronoom: "Dat hangt helemaal af van u mevrouw, hoe groot de God is waarin u gelooft."

Voor David is God groot. Heel groot. Hij omvat heel de schepping. God is oneindig veel groter dan wat hij heeft gemaakt. David heeft het in Psalm 8 over het werk van Gods vingers. Niet zijn handen, maar zijn vingers. Dat zegt al iets over Gods grootheid. Het duizelingwekkende heelal is het werk van zijn vingers. Moet je voorstellen hoe groot God is! Hij is vele malen groter dan die miljarden lichtjes aan de sterrenhemel. Als dat tot je diepste vezels doordringt kan er zomaar ruimte ontstaan voor de verwondering.

Het kan ook anders. Dat je zo in beslag wordt genomen door de sterren, dat je de sterren zelf gaat aanbidden. In Nederland zijn de oude natuurreligies weer springlevend. Al in de tijd van David waren er veel volken die neerknielden voor de zon, de maan en de sterren. Ze werden als goden vereerd, bijvoorbeeld de Babylonische maangod Sin. Sterrenbeelden werden - net als vandaag nog - goddelijke krachten toegeschreven. Welk sterrenbeeld ben jij? Eerlijk gezegd vergeet ik vaak. Het maakt ook niet uit, want de sterren helpen je niet. De horoscoop kan je van alles wijs maken, maar uiteindelijk word je er niets wijzer van. Je moet niet bij de sterren, maar bij de God van de sterren zijn. Dát is het verhaal dat de sterren ons vertellen. Voor David zijn de sterren lampjes die God aan het hemelplafond heeft opgehangen. Zo staat het al in dichterlijke taal beschreven op de eerste bladzijde van de Bijbel, in Genesis 1. Het gaat erom dat we niet geloven in sterren, maar in de God die de sterren heeft opgehangen. Om hem gaat het.

"Zie ik de hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren door u daar bevestigd, wat is dan de sterveling dat u aan hem denkt, het mensenkind dat u naar hem omziet?"

Kijkend naar de sterrenhemel kan je ook het gevoel van nietigheid overvallen. Juist de gedachte dat heel die ongrijpbare wereld van miljoenen sterren slechts het vingerwerk is van God, maakt mij stil en klein. Ineens voel ik me een speldenknop in een heelal van miljarden sterrenstelsels. Heb je dat nooit? Dat het ineens tot je doordringt hoe klein en nietig je als mens bent? En wat een wonder dat God naar mij omziet! Dat hij mij heeft gemaakt in de schoot van mijn moeder. Dat het allemaal begon met een klompje cellen.. Bij God telt het kwetsbare, het nauwelijks zichtbare. Zijn grootheid wordt zichtbaar in het kleine. Klinkt dat niet raar?

Is het niet vreemd als de psalmdichter zegt dat God zijn macht baseert op het geblèr van baby's? Dat de HEER zijn kracht ontleent aan het gebabbel van kleine praatjesmakers.. Peuters en kleuters zingen zijn lof! Wil je iets van Gods macht zien? Neem dan eens een kijkje op het consultatiebureau. Gek hè? Dat is toch niet te geloven? Dat Gods macht zichtbaar wordt in blèrende baby's en babbelende peuters? Nee, dat gelooft de vijand ook niet. Maar David zegt in Psalm 8:

"Met de stemmen van kinderen en zuigelingen bouwt u een macht op tegen uw vijanden om hun wraak en verzet te breken."

De tegenstander denkt alleen maar in termen van militaire parades met veel mankracht en zwaar materieel. We kennen het veel te goed van vandaag de dag. Wereldleiders vragen zich af: wie heeft de meeste straaljagers, oorlogsschepen, tanks, drones en geavanceerde apparatuur? Maar de geschiedenis leert dat deze wapenwedloop de vrede niet heeft gebracht.

Bepaalde wereldleiders, meestal mannen, hebben zoveel testosteron in hun lijf dat ze denken de hele wereld aan te kunnen. Met hun vermeende onoverwinnelijkheid denken ze God zelf te zijn. Ze hebben niet door dat ze slechts een speldenknop zijn in een oneindig heelal. Wat zeg ik? Een stofje.. Eén zuchtje wind en ze zijn weg, onvindbaar.

God pakt het anders aan in Psalm 8. Hij begint met baby's en kinderen. Deze psalm is één groot protest tegen het macho gedoe van veel machthebbers die denken heen te walsen over de kwetsbaarsten in de samenleving. Een politiek die geen partij kiest voor het kleine en het kwetsbare staat haaks op wat God voor ogen heeft met zijn schepping. Jezus zegt in het evangelie:

“Wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan.”

Het mooie van kinderen is dat ze zich helemaal toevertrouwen aan hun ouders. Ze geloven hen op hun woord. Ze durven los te laten.

Gods antwoord op geweld is niet tegen-geweld. Dat zou de vernietiging betekenen van alles wat hij gemaakt heeft. God overwint het kwaad door zijn macht te leggen in de handen van de allerkleinsten. God kiest partij. Hij identificeert zich met de allerkleinsten in onze samenleving. Hij wordt zelfs één van hen. Zó keert hij onze wereld ondersteboven. De naam van bedrijven en wereldleiders die hun macht gebruiken ten koste van de weerlozen zal verbleken in de machtige naam van Jezus. Hoe machtig is zijn naam op heel de aarde!

In de brief aan de Hebreëen wordt Psalm 8 betrokken op Jezus (Hebt. 2). In hem is deze psalm vervuld, zegt de schrijver van deze brief. Hij is de mens die gekroond is met glans en glorie. Hij heeft Gods wil gedaan tot het einde. Hij kwam als een baby klein en zwak onze wereld binnen. Later werd hij vastgetimmerd op een houten kruis. Maar juist zo breekt God ons verzet. Is het punt niet dit? Dat we het moeilijk vinden om afhankelijk te zijn. “Ikke zelf doen”, is een van de eerste dingen die kinderen zeggen. Dat is gezond en goed voor de ontwikkeling van een kind, maar als we dat later ook bij God zeggen slaan we de plank mis. Leven in afhankelijkheid en vertrouwen is nodig om het geluk onder Gods hemel te vinden. Iedere dag opnieuw. Dat is het geheim van christen zijn. Vanuit het vertrouwen ontstaat er ruimte voor de verwondering over Gods schepping.

Zoals kinderen zich kunnen verwonderen over alles wat ze zien: “Kijk papa, een trein!” Of bij een wandeling in de dierentuin hun ogen uitkijken bij de apen. Voor ons volwassenen is het nieuwtje eraf (alhoewel - apen vind ik nog steeds grappig). Maar een trein hebben we duizenden keren voorbij zien rijden. Misschien zitten we er dagelijks in en irriteren we ons aan de zoveelste storing. En toch is het ook voor ons mogelijk om te leven van de verwondering. Wanneer je - net zoals een kind - in afhankelijkheid leeft en alles van God verwacht, dan kijk je met andere ogen. Dan kun je in een bloem, in een dier, in een architectonisch hoogstandje iets zien van de hand van de Schepper. Je kunt verwonderd raken over alles wat je om je heen ziet, hoe klein het misschien ook is.

Ik ervaar dat wanneer ik macrofoto's maak van een insect. Een simpele vlieg die op een paardenvijg zit, is dan een machtig mooi beestje op de foto. Ik ben dan echt verwonderd over wat ik zie. Met hoeveel oog voor detail God alles heeft gemaakt. Op zo'n moment komt Psalm 8 heel dichtbij. Het is een lied van David die zingt omdat hij verrukt is over wat hij ziet. De zon, de maan, de sterren, de schapen, geiten en vogels. Gods creativiteit kan je echt overweldigen. Hoe wonderlijk gemaakt! De mens is tot veel in staat, maar dit gaat zijn pet te boven. Wij zijn God niet. Alhoewel, gek genoeg zegt David in Psalm 8: “U hebt de mens bijna een god gemaakt.” Bijna, maar net niet helemaal. Dat woordje ‘bijna’ is hier cruciaal.

Sommige bijbelvertalingen durfden deze vertaling niet aan. Zo vertaalt de aloude statenvertaling, in navolging van de Septuagint (oude Griekse vertaling van het Oude Testament), dat de mens een beetje minder dan de engelen is gemaakt. Bijna God, je zou ook kunnen vertalen met: "U hebt de mens heel dicht bij God gezet." Het werk van Gods handen wordt namelijk aan hem toevertrouwd. In Gods naam mag de mens zorgdragen voor de hele dierenwereld. Denk aan de haaien in de zee, de olifanten op het land en de velduil in de lucht.

Of dat gelukt is - die zorg voor Gods schepping? Het antwoord kun je wel raden.. Waar is het misgegaan? Ik denk daar waar de verwondering verdween, ging de mens zich te buiten. Zonder verwondering kijken we alleen instrumenteel naar dieren en alles wat God heeft gemaakt. Wat dat betreft houdt bijvoorbeeld de vleesindustrie ons een spiegel voor.

Om met respect om te gaan met Gods veelkleurige schepping, om de klimaatcrisis te lijf te gaan, moeten we terug naar de kern van ons mens zijn. Het draait om de verwondering. Verwondering om God als schepper en de verwondering over alles wat hij heeft gemaakt. Tot die vervelende mug aan toe die vannacht om mijn hoofd zoomde.

God begint altijd klein. Als je het groot zoekt zal je teleurgesteld raken in het leven. Maar als je het kleine zoekt én vindt, zal er grote verwondering zijn.

Ik zou je willen vragen: zoek deze week naar iets waarvan je ziel oplaadt. Je ziel heeft voeding nodig om zich te kunnen verwonderen. Kijk eens aandachtig naar een kastanje in het bos, een kruisspin in zijn web, de sterren aan de hemel, zoek de stilte, lees een gebedenboek of iets van poëzie, proef met aandacht iets op de tong, zie de vogels in de lucht, wandel door het Kralingse Bos, ruik de herfstgeur, luister muziek waarvan je ziel tot rust komt, geniet van degene die je bemint of staar naar een icoon.

Aandacht is nodig om tot verwondering te komen. Even niet voortjakkeren, maar vertragen, tot stilstand komen. Luisteren, zien, voelen, ruiken, proeven. Probeer het eens de komende week. En je zult ontdekken dat de verwondering nooit ver weg is.

Verwondering - daar draait het om in Psalm 8. In de kerk ontdekken we dat de verwondering over het kleine - die kruisspin in zijn web, dat mooie gedicht, de babbelende peuter - nooit op zichzelf staat. Van de verwondering over het kleine krijg je oog voor het grote. Het grote werk van God. "HEER, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde."

Amen.

